Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
PAOLA MENGOZZIJA,
predstavljeni 19. oktobra 2016*

Zadeva C-558/15

Alberto José Vieira de Azevedo,
Maria da Conceição Ferreira da Silva,
Carlos Manuel Ferreira Alves,
Rui Dinis Ferreira Alves,
Vítor José Ferreira Alves
proti
C.E.D. Portugal Unipessoal, Lda,
Instituto de Seguros de Portugal – Fundo de Garantia Automóvel

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Tribunal da Relação do Porto (pritožbeno sodišče v Portu, Portugalska))

„Predhodno odločanje — Zavarovanje civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil — Pooblaščenec za obravnavo odškodninskih zahtevkov — Zavarovalnica — Pooblastila za zastopanje pred sodiščem — Oškodovanci — Država članica stalnega prebivališča“

I – **Uvod**

1. Dne 17. oktobra 2007 se je na eni od avtocest v Španiji zgodila prometna nesreča, v kateri je ena oseba umrla, druga pa je bila poškodovana. Voznik s portugalskim državljanstvom, zaposlen v družbi, registrirani na Portugalskem, je izgubil nadzor nad najetim vozilom, danim v uporabo navedeni družbi. Vozilo, s katerim je bila povzročena nesreča, je njegov lastnik zavaroval pri družbi Helvetia Seguros, ki ima sedež v Španiji in katere pooblaščenec, imenovan na Portugalskem, je družba C.E.D. Portugal Unipessoal, Lda (v nadaljevanju: C.E.D.). Tožeče stranke iz postopka v glavni stvari so preživeli oškodovanec in pravni nasledniki osebe, umrle v prometni nesreči.

2. Tožeče stranke iz postopka v glavni stvari so za povračilo škode, nastale pri prometni nesreči, pri portugalskem prvostopenjskem sodišču, primarno, pred sodišče pozvale družbo C.E.D. in, podredno, družbo Fundo de Garantia Automóvel. Vendar je navedeno sodišče ob sklicevanju zlasti na vsebino pogodbe o zastopanju, ki veže družbo C.E.D. v odnosu do zavarovalnice, ugotovilo, da družba C.E.D. nima pasivne legitimacije, in tožbo zavrglo.

3. Tožeče stranke iz postopka v glavni stvari so zoper navedeno sodbo vložile pritožbo pri predložitvenem sodišču. Predložitveno sodišče meni, da ni nacionalne določbe, na podlagi katere bi bili portugalski pooblaščenci zavarovalnic, ki opravljajo svojo dejavnost na ozemlju druge države članice, jasno pasivno legitimirani, da bi se lahko proti njim kot toženim strankam sprožil postopek

* Jezik izvirnika: francoščina.

pred portugalskim sodiščem v okviru odškodninske tožbe, ki jo je vložil oškodovanec v prometni nesreči, ki se je zgodila zunaj ozemlja države članice njegovega stalnega prebivališča** in v katero je bilo vpleteno vozilo, zavarovano pri eni od navedenih zavarovalnic. Navedeno sodišče poleg tega trdi, da se stališča glede tega vprašanja v portugalski sodni praksi in pravni teoriji razhajajo.

4. Predložitveno sodišče poleg tega ugotavlja, da obveznost, naložena zavarovalnicam s sedežem v eni od držav članic Evropske unije, da v vsaki od drugih držav članic imenujejo pooblaščenca, izhaja iz Direktive 2000/26/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. maja 2000 o približevanju zakonodaje držav članic o zavarovanju avtomobilske odgovornosti, ki spreminja Direktivi Sveta 73/239/EGS in 88/357/EGS (Četrta direktiva o zavarovanju avtomobilske odgovornosti).***

5. Člen 4(4) Direktive 2000/26 namreč določa, da „[p]ooblaščenec za obravnavo odškodninskih zahtevkov zbira v zvezi s takšnimi zahtevki informacije, potrebne za njihovo obravnavo, in sprejme ukrepe, potrebne za dogovor o pogojih za obravnavo. Zahteva za imenovanje pooblaščenca za obravnavo odškodninskih zahtevkov ne izključuje pravice oškodovanca ali njegove zavarovalnice, da neposredno sproži postopek proti povzročitelju nesreče ali njegovi zavarovalnici“.

6. Člen 4(5) Direktive 2000/26 določa, da morajo imeti „[p]ooblaščenci za obravnavo odškodninskih zahtevkov […] vsa potrebna pooblastila, da zastopajo zavarovalnico v odnosu do oškodovancev v primerih iz člena 1 ter da v celoti zadostijo njihovim odškodninskim zahtevkom. Usposobljeni morajo biti za to, da primere obdelajo v uradnem jeziku oziroma uradnih jezikih države članice, v kateri ima oškodovanec stalno prebivališče“.

7. Člen 4(8) Direktive 2000/26 je bil spremenjen z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2005/14/ES z dne 11. maja 2005 o spremembi direktiv Sveta 72/166/EGS, 84/5/EGS, 88/357/EGS in 90/232/EGS ter Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2000/26/ES o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil**** in pojasnjuje, da „[i]menovanje pooblaščenca za obravnavo odškodninskih zahtevkov samo po sebi ne pomeni odprtja podružnice v smislu člena 1(b) Direktive Sveta 92/49/EGS z dne 18. junija 1992 o spremembah direktiv 73/239/EGS in 88/357/EGS in o uskladitvi zakonov in drugih predpisov o neposrednem zavarovanju razen življenjskega zavarovanja (tretja direktiva o premoženjskem zavarovanju) in pooblaščenec za obravnavo odškodninskih zahtevkov se ne šteje za poslovalnico v smislu člena 2(c) Direktive 88/357/EGS ali […] za poslovno enoto v smislu Uredbe (ES) št. 44/2001“.

8. Predložitveno sodišče torej ne more zgolj na podlagi določb Direktive 2000/26 in brez pojasnil Sodišča rešiti spora, ki poteka pred njim, saj pojem „vsa potrebna pooblastila“, ki jih mora imeti pooblaščenec za obravnavo odškodninskih zahtevkov, ni dovolj jasen za ugotovitev, ali vključuje možnost oškodovancev v prometnih nesrečah, da navedenega pooblaščenca neposredno tožijo pred sodišči v kraju svojega stalnega prebivališča.

** Čeprav iz spisa ni jasno razviden nacionalni pravni okvir, predložitveno sodišče kot upoštevno določbo, ki naj bi se uporabljala za spor o glavni stvari, navaja člen 43 uredbe-zakona št. 522/85 z dne 31. decembra 1985 o obveznem zavarovanju civilne odgovornosti za motorna vozila, kakor je bila spremenjena z uredbo-zakonom št. 72-A/2003 (v nadaljevanju: uredba-zakon št. 522/85). Ta določba zavarovalnicam s sedežem na Portugalskem, zavarovalnicam s sedežem v tretji državi ter podružnicam na Portugalskem nalaga, da v vsaki od drugih držav članic Unije izberejo po enega pooblaščenca, „ki bo v državi članici, kjer ima oškodovanec stalno prebivališče, odgovoren za obravnavo in reševanje odškodninskih zahtevkov, vloženih v državi, ki ni država [njegovega] stalnega prebivališča“ (člen 43(1) uredbe-zakona št. 522/85). V njej so opredeljene tudi obveznosti, ki jih mora izpolnjevati navedeni pooblaščenec, pri čemer določa, da mora imeti „zadostna pooblastila za zastopanje zavarovalnice v odnosu do oškodovancev […] in za izpolnitev njihovih odškodninskih zahtevkov v celoti“ (člen 43(3) uredbe-zakona št. 522/85), da bo zbral „vse informacije, potrebne za njihovo obravnavo“, in sprejel „ukrepe, potrebne za dogovor o njihovi rešitvi“ (člen 43(4) uredbe-zakona št. 522/85).
Čeprav ni naloga Sodišča, da določi, katero nacionalno pravo se uporablja za dejansko stanje spora o glavni stvari, je treba poudariti, da se s členom 43 uredbe-zakona št. 522/85 ureja položaj pooblaščencev *na ozemlju drugih držav članic*, pri čemer imajo zavarovalnice sedež ali podružnico na Portugalskem, kot je razvidno iz uvodne izjave 15 Direktive 2000/26. V obravnavanem predlogu za sprejetje predhodne odločbe gre za pooblaščenca zavarovalnice s sedežem v Španiji, ki je na Portugalskem odgovoren za obravnavo odškodninskih zahtevkov. Predložitveno sodišče ne navaja določbe, ki bi dejansko določala položaj in obseg nalog pooblaščencev na portugalskem ozemlju.

*** UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 3, str. 331.

**** UL 2005, L 149, str. 14.

9. Tribunal da Relação do Porto (pritožbeno sodišče v Portu, Portugalska) je tako zaradi težav pri razlagi prava Unije prekinilo odločanje in Sodišču z odločbo, ki je v sodno tajništvo prispela 2. novembra 2015, v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali uvodna izjava 16a [v Direktivo 2000/26 vstavljena z Direktivo 2005/14] ter odstavki 4, 5 in 8 člena 4 [Direktive 2000/26] omogočajo, da je tožena stranka pooblaščenec zavarovalnice, ki ne opravlja dejavnosti v državi, v kateri je bila vložena tožba za povračilo škode, povzročene s prometno nesrečo, na podlagi obveznega zavarovanja civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil, ki je bilo sklenjeno v drugi državi članici Evropske unije?

2. Če je odgovor pritrdilen, ali je ta tožba odvisna od konkretnih pogojev pogodbe o zastopanju, ki veže pooblaščenca zavarovalnice?“

10. V zvezi s tem predlogom za sprejetje predhodne odločbe so pisna stališča predložile družba Fundo de Garantia Automóvel, Portugalska republika in Evropska komisija.

II – **Pravna analiza**

11. Kakšen je pomen določbe, v skladu s katero ima pooblaščenec za obravnavo odškodninskih zahtevkov na podlagi Direktive 2000/26 „vsa potrebna pooblastila, da zastopa […] zavarovalnico v odnosu do oškodovancev […] ter da v celoti zadosti […] njihovim odškodninskim zahtevkom“?***** Ali je želel zakonodajalec Unije s tem za oškodovance, ki spadajo na področje uporabe navedene direktive, vključiti možnost, da ga neposredno tožijo pred sodišči države članice, v kateri imajo stalno prebivališče? To je glavna pravna težava, na katero se nanašata vprašanji za predhodno odločanje, ki ju je postavilo predložitveno sodišče in ki ju bom obravnaval skupaj.

12. V skladu z ustaljeno sodno prakso je treba pri razlagi določbe prava Unije upoštevati ne le njeno besedilo, ampak tudi sobesedilo in cilje, ki jih uresničuje ureditev, katere del je.****** Najprej bom analiziral položaj pooblaščenca za obravnavo odškodninskih zahtevkov, kakor je opredeljen v direktivah 200/26 in 2005/14. Jezikovno analizo bo nato treba dopolniti s kontekstualno, teleološko in sistematično analizo obravnavane ureditve.

A – *Pooblaščenec za obravnavo odškodninskih zahtevkov iz direktiv 2000/26 in 2005/14*

13. Podobno kot Evropa tudi ureditev zavarovanja civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil ni nastala v enem dnevu, kar je razvidno iz vrste direktiv, ki jih je zakonodajalec sprejel, da bi odpravil različne pomisleke.******* Za uvedbo pooblaščenca za obravnavo odškodninskih zahtevkov je bilo treba počakati na Direktivo 2000/26, to je četrta direktiva, sprejeta v zvezi s tem.

14. Cilj te direktive je zapolniti praznine******** predhodnih direktiv z opredelitvijo „posebn[ih] predpis[ov] za oškodovance, ki so upravičeni do odškodnine za vsako materialno škodo ali telesno poškodbo, nastalo kot posledica nesreče v državi članici, ki ni država članica stalnega prebivališča oškodovanca, in jo je povzročila uporaba vozil, ki so zavarovana v državi članici in se običajno nahajajo

***** Člen 4(5) Direktive 2000/26.

****** Glej sodbo z dne 26. marca 2015, Litaksa (C-556/13, EU:C:2015:202, točka 23 in navedena sodna praksa).

******* Naj spomnim, da je prva direktiva Direktiva Sveta 72/166/EGS z dne 24. aprila 1972 o približevanju zakonodaje držav članic o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil in o izvajanju obveznosti zavarovanja takšne odgovornosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 1, str. 10). Sledile so ji Druga Direktiva Sveta z dne 30. decembra 1983 (84/5/EGS) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 7, str. 3), nato Tretja Direktiva Sveta z dne 14. maja 1990 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 6, zvezek 1, str. 249) ter Direktiva 2000/26. Navedene direktive so bile poleg tega pozneje spremenjene z Direktivo 2005/14, nato pa so bile kodificirane z Direktivo 2009/103/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o zavarovanju civilne odgovornosti pri uporabi motornih vozil in o izvajanju obveznosti zavarovanja takšne odgovornosti (UL 2009, L 263, str. 11).

******** Glej uvodno izjavo 8 Direktive 2000/26.

v državi članici“.******** S tega vidika vse zavarovalnice v vsaki od držav članic, ki ni tista, v kateri so pridobile uradna dovoljenja, svobodno imenujejo********* pooblaščenca za obravnavo odškodninskih zahtevkov, ki ima stalno prebivališče ali sedež v državi članici, v kateri je imenovan, in katerega naloga je obravnavati in reševati odškodninske zahtevke.********** Za to mora zbrati vse potrebne informacije, sprejeti ukrepe, ki so potrebni za dogovor o pogojih za obravnavo odškodninskih zahtevkov,********** in imeti vsa potrebna pooblastila za zastopanje zavarovalnice v odnosu do oškodovancev ter za to, da lahko v celoti zadosti njihovemu odškodninskemu zahtevku.**********

15. Zakonodajalec Unije je hkrati menil, da „[z]ahteva za imenovanje pooblaščenca za obravnavo odškodninskih zahtevkov *ne izključuje* pravice oškodovanca ali njegove zavarovalnice, da neposredno sproži postopek proti povzročitelju nesreče ali njegovi zavarovalnici“.********** Ta določba ne bi bila smiselna, če zakonodajalec ne bi dopuščal možnosti, da se tožba vloži zoper pooblaščenca za obravnavo odškodninskih zahtevkov.

16. Zakonodajalec je želel nazadnje pojasniti, da imenovanje pooblaščenca za obravnavo odškodninskih zahtevkov še ne pomeni odprtja podružnice********** in da pooblaščenca kot takega ni mogoče šteti za poslovalnico.**********

17. Naloga, funkcije in dolžnosti pooblaščenca za obravnavo odškodninskih zahtevkov so ostale nespremenjene v Direktivi 2009/103,********** ki je samo kodifikacijska direktiva. To pomeni, da ni bilo dodano nobeno pojasnilo glede tega, kaj zajemajo „vsa potrebna pooblastila“,********** in da zakonodajalec, ne da bi to izključil, ni izrecno zavzel stališča glede tega, ali lahko oškodovanci v nesreči, ki se je zgodila zunaj nacionalnega ozemlja, pooblaščenca za obravnavo odškodninskih zahtevkov neposredno tožijo pred sodiščem v kraju, v katerem imajo stalno prebivališče. Ugotovitev, do katere je prišlo Sodišče v zvezi s členom 21(5) Direktive 2009/103, da „v navedeni določbi, s katero so tako opredeljeni cilji tega zastopanja, ni pojasnjen natančen obseg za to dodeljenih pooblastil“,********** je torej vsekakor mogoče prenesti na člen 4(5) Direktive 2000/26. Menim, da so torej potrebne kontekstualna, teleološka in sistematična analiza.

B – *Kontekstualna, teleološka in sistematična analiza*

18. Na podlagi jezikovne analize Direktive 2000/26 sem ugotovil, da je treba „vsa potrebna pooblastila“ pooblaščenca za obravnavo odškodninskih zahtevkov opredeliti tako, da mu omogočajo opravljanje dveh osnovnih nalog, ki sta mu dodeljeni, to je, da „zastopa […] zavarovalnico v odnosu do oškodovancev“ in da „*v celoti* zadosti […] odškodninskim zahtevkom [oškodovancev]“.********** Vendar ta jezikovna predstavitev Direktive 2000/26 ne bi bila popolna, če se ne bi upoštevala tudi nekatera pojasnila iz njenih uvodnih izjav.

******** Člen 1 Direktive 2000/26. Glej tudi uvodno izjavo 11 Direktive 2000/26.

********* Svoboda izbire pooblaščenca za obravnavo odškodninskih zahtevkov je zagotovljena s členom 4(2) Direktive 2000/26.

********** Člen 4(1) Direktive 2000/26.

********** Člen 4(4) Direktive 2000/26. Glej tudi uvodno izjavo 15 Direktive 2000/26.

********** Člen 4(5) Direktive 2000/26.

********** Člen 4(4) Direktive 2000/26. Moj poudarek.

********** V smislu člena 1(b) Direktive 92/49 (glej člen 4(8) Direktive 2000/26).

********** Glej člen 4(8) Direktive 2000/26, kakor je bila spremenjena z Direktivo 2005/14.

********** Glej uvodne izjave od 34 do 40, 43, 47 in 50 ter člena 21 in 22 Direktive 2009/103. Spomniti je treba, da je bila vsebina člena 4 Direktive 2000/26 v Direktivi 2009/103 preoblikovana in razdeljena na dva ločena člena.

********** V smislu člena 4(5) Direktive 2000/26 in člena 21(5) Direktive 2009/103.

********** Sodba z dne 10. oktobra 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, točka 18).

********** Člen 4(5) Direktive 2000/26. Moj poudarek.

19. Zakonodajalec Unije je tako pojasnil, da sistem pooblaščenca za obravnavo odškodninskih zahtevkov „ne vpliva na materialno pravo, ki se uporablja v konkretnih primerih, in ne spreminja sodne pristojnosti“.********** Iz tega pojasnila glede materialnega prava, ki se uporablja, in določitve sodnih pristojnosti, je znova razvidno, da je mogoče navedenemu pooblaščencu dodeliti vlogo pred sodišči. Podobno je še pojasnjeno, da njegove dejavnosti „ne zadostujejo, da bi sodno pristojnost dodelili sodiščem v državi članici stalnega prebivališča oškodovanca, če to ni predvideno v predpisih mednarodnega zasebnega in civilnega procesnega prava v zvezi z dodelitvijo sodne pristojnosti“.********** Sodelovanje pooblaščenca za obravnavo odškodninskih zahtevkov v morebitnih sodnih postopkih torej še zdaleč ni izključeno.

20. Vzporedno s previdnostnimi ukrepi, ki jih je zakonodajalec sprejel za morebitne primere posredovanja pooblaščenca za obravnavo odškodninskih zahtevkov v zvezi z določitvijo pravil o pristojnosti in pravil mednarodnega zasebnega prava, se oškodovancem prizna pravica do neposrednega uveljavljanja zahtevka zoper zavarovalnico, ki ima sedež na ozemlju druge države članice. Vendar ta pravica do uveljavljanja odškodninskega zahtevka ni prikazana kot izključni način za sodno reševanje odškodninskih zahtevkov, temveč samo kot „*logična dopolnitev* imenovanja [navedenega pooblaščenca] […], ki nadalje *izboljšuje pravni položaj* [oškodovancev]“.********** Preambula k navedeni direktivi je bila poleg tega po sprejetju Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah********** dopolnjena z uvodno izjavo 16a,********** ki določa, da v skladu s členom 11(2) v povezavi s členom 9(1)(b) navedene uredbe oškodovanci *lahko* sprožijo pravne postopke *proti ponudniku zavarovanja* civilne odgovornosti v državi članici, v kateri imajo stalno prebivališče. Oškodovanci bodo torej lahko načeloma pred sodišči držav članic, v katerih imajo stalno prebivališče, tožili tudi zavarovalnice.

21. V skladu z normativnimi določbami navedene direktive ter njenih uvodnih izjav lahko oškodovanci sprožijo sodni postopek bodisi neposredno proti zavarovalnici bodisi proti njenemu pooblaščencu, saj je zakonodajalec Unije očitno dopustil oba načina ukrepanja.

22. Na podlagi branja navedenih uvodnih izjav se tako nekoliko razjasni notranja logika Direktive 2000/26. Vendar je treba še preveriti, ali moj vmesni sklep, ki temelji na besedilni in kontekstualni analizi navedene direktive, ni v nasprotju s teleološko razlago, ki jo je treba opraviti.

23. Cilj Direktive 2000/26 je oškodovancem v prometnih nesrečah zagotoviti primerljivo obravnavo ne glede na kraj nesreče.********** To pomeni, da je treba upoštevati različen objektivni položaj, v katerem so oškodovanci v nesrečah, ki so se zgodile zunaj ozemlja države članice njihovega stalnega prebivališča, da bi se ta izravnal tako, da bi se posledično poenostavili postopki za oškodovance.********** Poenostavitev postopkov je po mnenju Sodišča osnovna naloga pooblaščenca za obravnavo odškodninskih zahtevkov.********** V zvezi s tem sistem, vzpostavljen z Direktivo 2000/26, na primer določa, da je mogoče pritožbe vložiti v jeziku oškodovanca********** pri navedenem pooblaščencu, pri katerem se lahko opravijo vsi predhodni postopki za uveljavljanje odškodnine.

********** Uvodna izjava 13 Direktive 2000/26.

********** Uvodna izjava 16 Direktive 2000/26.

********** Uvodna izjava 14 Direktive 2000/26. Moj poudarek.

********** UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42.

********** Dodano Direktivi 2000/26 s členom 5 Direktive 2005/14.

********** Glej po analogiji sodbo z dne 10. oktobra 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, točka 19).

********** Glej sodbo z dne 10. oktobra 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, točka 24).

********** Sodba z dne 10. oktobra 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, točka 24).

********** Prav tam.

24. Jasno je, da bi se s priznanjem „pasivne legitimacije“ pooblaščenca za obravnavo sporov, to je njegove „sposobnosti biti tožena stranka“,********** v celoti izpolnil cilj Direktive 2000/26. Pri njem namreč oškodovanci opravijo vse „predhodne postopke“,********** poleg tega je tudi mogoče, da je bil njihov edini sogovornik. Zato je logično nadaljevanje oziroma nadaljnji potrebni korak priznanje, da je bilo uveljavljanje zahtevka, ki so ga oškodovanci vložili proti pooblaščencu zavarovalnice, pravilno, toliko bolj, ker mu je v odškodninskem postopku dodeljena aktivna vloga. Po mojem mnenju je treba za popolno zadostitev odškodninskim zahtevkom, ki je ena od z Direktivo 2000/26 dodeljenih nalog pooblaščencu za obravnavo odškodninskih zahtevkov, omogočiti, da se mu lahko v sodnem postopku – in ne v katerem koli – dodeli vloga, in sicer vloga tožene stranke.

25. Tako si tudi predstavljam izboljšanje pravnega položaja oškodovancev, navedenega v uvodni izjavi 14 Direktive 2000/26. Ob upoštevanju okoliščin spora o glavni stvari bi navedeni oškodovanci – glede na tesno povezanost zavarovalnice in pooblaščenca, imenovanega za obravnavo odškodninskih zahtevkov – težko razumeli, da se njihova tožba zavrže iz nekoliko formalističnega razloga, in sicer, ker je vložena proti navedenemu pooblaščencu in ne proti zavarovalnici.

26. Vendar je večina zainteresiranih strank, ki so sodelovale v pisnem postopku, odločno poudarjala, da je Sodišče v sodbi z dne 10. oktobra 2013, Spedition Welter,********** menilo, da je pooblastilo pooblaščenca za obravnavo odškodninskih zahtevkov omejeno in da ta omejitev pomeni, da tega pooblaščenca ni mogoče tožiti pred sodišči države članice, v kateri imajo oškodovanci stalno prebivališče. Ta trditev po mojem mnenju temelji na nepopolni razlagi zadevne sodbe, ki jo moram torej obravnavati.

27. V navedeni zadevi je bilo treba ugotoviti, ali mora pojem „vsa potrebna pooblastila“ zajemati pooblastilo pooblaščenca za obravnavo odškodninskih zahtevkov, da veljavno sprejema sodna pisanja, potrebna za uvedbo odškodninskega postopka pred pristojnim sodiščem.

28. Sodišče je v zvezi s tem razsodilo, da „mora biti […] oškodovancem omogočeno, da odškodninski zahtevek uveljavijo v državi članici svojega stalnega prebivališča *pri pooblaščencu* za obravnavo odškodninskih zahtevkov, ki ga v tej državi imenuje zavarovalnica stranke, odgovorne za škodo“.********** Nato je navedlo, da morajo države članice v skladu z uvodno izjavo 37 Direktive 2009/103 – ki je enaka uvodni izjavi 15 Direktive 2000/26 – zadevnim pooblaščencem dati zadostna pooblastila, da zastopajo zavarovalnico ne le v odnosu do oškodovancev, temveč tudi pred državnimi organi, „po potrebi pa tudi pred sodišči, če je to v skladu s predpisi mednarodnega zasebnega in civilnega procesnega prava v zvezi z dodelitvijo sodne pristojnosti“.********** Na koncu je ugotovilo, da „zastopanje zavarovalnic, ki je predvideno v [Direktivi 2000/26] – ne da bi posegalo v spoštovanje pravil mednarodnega zasebnega prava – vključuje zastopanje, ki oškodovancem omogoča, da pred nacionalnimi sodišči veljavno vložijo tožbo za povračilo škode, ki jim je nastala“.********** Te ugotovitve so pomembne za to zadevo v zvezi z vprašanjem pasivne legitimacije.

29. Vendar je nato Sodišče po tem očitno širokem priznanju pooblastil pooblaščenca za obravnavo odškodninskih zahtevkov v skladu s sklepnimi predlogi svojega generalnega pravobranilca pojasnilo, da iz pripravljalnega gradiva za Direktivo 2000/26 izhaja, da „je bil namen zakonodajalca, da zastopanje, ki ga ima zavarovalnica v državi oškodovanca, zajema pooblastilo za sprejemanje sodnih pisanj, *čeprav*

********** Sklepni predlogi generalnega pravobranilca M. Darmona v zadevi Parlament/Svet (302/87, EU:C:1988:263, točka 8).

********** Sodba z dne 10. oktobra 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, točka 24).

********** Sodba z dne 10. oktobra 2013 (C-306/12, EU:C:2013:650).

********** Sodba z dne 10. oktobra 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, točka 19). Moj poudarek.

********** Sodba z dne 10. oktobra 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, točka 20).

********** Sodba z dne 10. oktobra 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, točka 21).

omejeno, saj to ne sme posegati v pravila mednarodnega zasebnega prava v zvezi z dodelitvijo sodne pristojnosti“.********** Ta zadnja trditev torej velja samo, kar zadeva posebno pooblastilo pooblaščenca, da sprejema sodna pisanja, naslovljena na zavarovalnico, kadar se zoper njo uveljavlja zahtevek.

30. V obravnavani zadevi gre za precej drugačen primer. Ne gre namreč za uveljavljanje zahtevka proti zavarovalnici prek pooblaščenca, ki prejme sodno pisanje v zvezi z njim, temveč gre za možnost oškodovancev, da pooblaščenca za obravnavo odškodninskih zahtevkov določijo kot toženo stranko v svojem postopku. Ta odtenek je pomemben. V prvem primeru se lahko upravičeno porajajo občutljiva vprašanja, povezana s položajem tožene stranke, ki zastopa zavarovalnico,********** kar dejansko upravičuje, kot je to storilo Sodišče, da se pooblaščencu za obravnavo odškodninskih zahtevkov ne prizna omejeno pooblastilo za zastopanje. V drugem primeru gre vsaj na prvi pogled za enostavnejše pravno razmerje med dvema udeležencema, to je oškodovancem (tožečo stranko) in pooblaščencem za obravnavo odškodninskih zahtevkov, v zvezi s katerim je treba ugotoviti, ali ima pooblastilo za zastopanje zavarovalnice v sodnem postopku.

31. Na tej stopnji analize je torej jasno, da je v nasprotju s tem, kar je mogoče razbrati iz drugega vprašanja predložitvenega sodišča, vprašanje pasivne legitimacije pooblaščenca za obravnavo odškodninskih zahtevkov povsem neodvisno od dejanske vsebine pooblastila, ki veže tega pooblaščenca v odnosu do zavarovalnice, in ni povezano z njo. Da bi se dosegla primerljiva obravnava oškodovancev in olajšali njihovi postopki, vključno s tistimi pred sodiščem, možnost, da je pooblaščenec za obravnavo odškodninskih zahtevkov tožena stranka v sodnem postopku, nikakor ne sme biti odvisna od njegovih pogodbenih zavez z zavarovalnico. Enako velja za predvidljivost pravnih sredstev in odškodninskih postopkov, ki so bili z Direktivo 2000/26 uvedeni v korist oškodovancev. Drugače povedano, s to direktivo je bila uvedena vrsta pravnega zastopanja, za katero si ni mogoče predstavljati, da bi lahko bilo prepuščeno samovolji strank.

32. Če bi Sodišče na prvo vprašanje predložitvenega sodišča odgovorilo pritrdilno, ali bi to, kot trdi Komisija, ogrozilo „krhko ravnotežje, ki je značilno za določbe o mednarodni sodni pristojnosti in zakonu, ki se uporablja v pritožbenih postopkih zaradi škode, povzročene v prometnih nesrečah, ki imajo čezmejne vidike“?**********

33. Menim, da ne. Pomislek zakonodajalca glede pravil mednarodnega zasebnega prava in določitve sodnih pristojnosti je upravičen, če je postopek sprožen proti zavarovalnici. Vendar se danes postavlja drugačno vprašanje, saj ne gre niti za določitev pristojnega sodišča niti zakona, ki se uporablja v sporu. Določiti je treba samo, ali je pooblaščenec za obravnavo odškodninskih zahtevkov lahko tožena stranka. Poleg tega odgovor, ki ga bo Sodišče dalo predložitvenemu sodišču, nikakor ne bo predpostavljal, da so pristojna portugalska sodišča, kar dokazuje dejstvo, da je vprašanje pristojnosti med strankami iz postopka v glavni stvari sporno, ker ni jasno, katera je država članica dejanskega prebivališča ene od tožečih strank. Pojem sposobnost biti tožena stranka se torej vsekakor razlikuje od pojma sodna pristojnost. Tudi če bi veljalo nasprotno, bi se lahko domneva iz člena 4(5) Direktive 2000/26, da mora imeti pooblaščenec za obravnavo odškodninskih sporov „vsa potrebna pooblastila“,

********** Sodba z dne 10. oktobra 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, točka 22). Moj poudarek.

********** Generalni pravobranilec P. Cruz Villalón je v svojih sklepnih predlogih v zadevi Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:359) poudaril, da „cilj pooblastila za zastopanje […] ni obramba v okviru postopka niti splošno zastopanje […] pred sodišči.[…]. Zastopanje […] se omejuje na vročitev sodnih pisanj, pri čemer to nikakor in nikoli ne vpliva na to, da je tožena stranka [zavarovalnica], niti na način njene obrambe“ (točka 17 navedenih sklepnih predlogov). Vendar je bil v zadevi Spedition Welter postopek, v katerem je bil vložen predlog za sprejetje predhodne odločbe, jasno sprožen le proti zavarovalnici.

********** Sklepni predlogi generalnega pravobranilca P. Cruza Villalóna v zadevi Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:359, točka 29).

da v celoti zadosti odškodninskim zahtevkom oškodovancev, zdela kot določba o posebni pristojnosti, lahko tudi implicitni, glede na pravila, ki urejajo mednarodno sodno pristojnost.********** Zato in ob upoštevanju poudarka zakonodajalca v zvezi s tem se zdi preudarno opozoriti na to omejitev.

34. Zato iz vseh zgoraj navedenih razlogov menim, da je treba člen 4(5) Direktive 2000/26 razlagati tako, da je med vsemi potrebnimi pooblastili, ki jih mora imeti pooblaščenec za obravnavo odškodninskih zahtevkov, tudi njegova sposobnost biti tožena stranka v postopku, in sicer okviru tožbe, ki jo vložijo oškodovanci v prometnih nesrečah iz člena 1(1) te direktive, pod pogoji, določenimi z navedeno direktivo, saj določila pogodbe, ki zavarovalnico zavezuje v odnosu do pooblaščenca, ne morejo vplivati na njegovo sposobnost biti tožena stranka.

III – **Predlog**

35. Na podlagi navedenega Sodišču predlagam, naj na vprašanji za predhodno odločanje, ki ju je postavilo Tribunal da Relação do Porto (pritožbeno sodišče v Portu, Portugalska), odgovori:

Člen 4(5) Direktive 2000/26/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. maja 2000 o približevanju zakonodaje držav članic o zavarovanju avtomobilske odgovornosti, ki spreminja Direktivi Sveta 73/239/EGS in 88/357/EGS (Četrta direktiva o zavarovanju avtomobilske odgovornosti), je treba razlagati tako, da je med vsemi potrebnimi pooblastili, ki jih mora imeti pooblaščenec za obravnavo odškodninskih zahtevkov, tudi njegova sposobnost biti tožena stranka v postopku, in sicer v okviru tožbe, ki jo vložijo oškodovanci v prometnih nesrečah iz člena 1(1) te direktive, pod pogoji, določenimi z navedeno direktivo, saj določila pogodbe, ki zavarovalnico zavezuje v odnosu do pooblaščenca, ne morejo vplivati na njegovo sposobnost biti tožena stranka.

********** Drugače povedano, zahteva, da se pooblaščencu za obravnavo odškodninskih zahtevkov dodelijo zadostna pooblastila, da v celoti zadosti odškodninskim zahtevkom oškodovancev, je tako izrazita, da je ne bi bilo smiselno razlagati tako, da navedenim oškodovancem ne daje možnosti, da navedenega pooblaščenca tožijo pred sodiščem.